Η ελληνική οικονομία έχει εγκλωβιστεί στον αυτοκαταστροφικό κύκλο μιας αυστηρής δημοσιονομικής πολιτικής, που με

Πώς η Ελλάδα θα απεγκλωβιστεί από την

ΣΤΙΣ 27 Νοεμβρίου 2012, το Eurogroup κατέληξε σε μια νέα «ελληνική συμφωνία», που αποκαλύπτει για μια ακόμη φορά ότι δεν υπάρχει πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση της κρίσης χρέους στην Ελλάδα. Το γεγονός αυτό κάνει τους Έλληνες πολίτες να πιστεύουν όλο και περισσότερο ότι η κρίση του δημόσιου χρέους έχει γίνει αντικείμενο γεωοικονομικών και γεωπολιτικών συμφερόντων εις βάρος της εθνικής κυριαρχίας. Παρ' όλα αυτά, στον καθαρά οικονομικό τομέα υπάρχουν δύο κύριες πτυχές της νέας συμφωνίας.

Του **Γιώργου Αργείτη***

• Η πρώτη είναι η αποδοχή της απαίτησης της τρόικας ότι η Ελλάδα πρέπει να υιοθετήσει και να εφαρμόσει έναν δημοσιονομικό διορθωτικό μηχανισμό για να «διασφαλιστεί η επίτευξη» των παράλογων και μη ρεαλιστικών στόχων γύρω από τη δημοσιονομική ανάπτυξη και τις ιδιωτικοποιήσεις. Ο μηχανισμός αυτός θα θεσμοθετήσει την οικονομική λιτότητα και την εξαθλίωση των Ελλήνων εργαζομένων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και θα εξαλείψει πλήρως την έννοια της εθνικής οικονομικής πολιτικής.

• Η δεύτερη πτυχή είναι η αναδιάρθρωση του χρέους ως μέσο για τη μείωση του κενού χρηματοδότησης και των δανειακών αναγκών της χώρας. Η απόφαση αυτή, σε συνδυασμό με την επαναγορά δημόσιου χρέους, υποτίθεται ότι θα θέσει το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα σε βιώσιμη τροχιά το 2020-22, μια εξέλιξη που θα διευκολύνει τη σταδιακή επιστροφή της χώρας στις ιδιωτικές χρηματοδοτικές αγορές. Η νέα συμφωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και την τρόικα εμπεριέχει πολλή φαντασία, αλλά ελάχιστο ρεαλισμό. Το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον στην Ελλάδα παραμένει ρευστό, δεδομένου ότι η αβεβαιότητα και η έλλειψη αξιοπιστίας συνεχίζουν να επηρεάζουν τη χάραξη οικονομικής πολιτικής στη χώρα, αλλά και σε άλλα κράτη στην ευρωζώνη.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 20 περίπου ετών η ελληνική οικονομία μετατράπηκε σε μια οικονομία με πρότυπο ανάπτυξης το μοντέλο κατανάλωση/ζήτηση, που εξαρτιόταν από τη συσσώρευση του χρέους, με σημαντικές διαρθρωτικές ελλείψεις στο σύστημα παραγωγής, το οποίο υπονόμευε την ανταγωνιστικότητα της χώρας και την εξωτερική της θέση.

Αυτό το οικονομικό μοντέλο, το οποίο δεν ενσωματώνει έναν ενδογενή μηχανισμό βιώσιμης δημιουργίας εισοδήματος, θεωρείται από τους επενδυτές ότι εμπεριέχει υψηλό πιστωτικό κίνδυνο, ιδίως στο πλαίσιο της τρέχουσας αρχιτεκτονικής της ευρωζώνης, που δεν διαθέτει έναν θεσμό που να λειτουργεί ως δανειοτής της εσχάτης προσφυγής.

Ο δείκτης ανεργίας στην Ελλάδα (2004-2012)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Απομόχλευση και ανεργία

Η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση και στη συνέχεια η κρίση του δημόσιου χρέους ανάγκασαν την Ελλάδα να περάσει μέσα από μια διαδικασία απομόχλευσης, η οποία είχε έντονες αρνητικές επιπτώσεις στη ζήτηση και την ανάπτυξη, συρρικνώνοντας την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητα της χώρας στις ιδιωτικές αγορές ομολόγων. Επιπλέον, η παγίδα της λιτότητας της τρόικας, η οποία έχει επιβληθεί από τις συμφωνίες διάσωσης, έχει προκαλέσει σημαντική μείωση στην εγχώρια ζήτηση, εμβάθυνση της ύφεσης και ελαχιστοποίηση κάθε δυνατότητας για την αποκατάσταση της αξιοπιστίας και της φερεγγυότητας της χώρας. Το διάγραμμα δείχνει την απότομη αύξηση του ποσοστού ανεργίας και αντικατοπτρίζει την οικονομική και κοινωνική καταστροφή που έχει πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα από τα δύο πρώτα μνημόνια της τρόικας.

> ***Η διάρθρωση του ελληνικού δημόσιου χρέους δεν θα γίνει βιώσιμη ως αποτέλεσμα της απόφασης του Eurogroup το Νοέμβριο του 2012 και τα προβλήματα ρευστότητας και φερεγγυότητας θα συνεχιστούν***

Επιπλέον, η διάρθρωση του ελληνικού δημόσιου χρέους δεν ήταν βιώσιμη πριν, δεν έγινε βιώσιμη μετά το «κούρεμα» το Μάρτιο του 2012 και δεν θα γίνει βιώσιμη ως αποτέλεσμα της απόφασης του Eurogroup το Νοέμβριο του 2012. Και όσο παραμένει μη βιώσιμο το δημόσιο χρέος, τα προβλήματα ρευστότητας και φερεγγυότητας θα συνεχίσουν να κάνουν την εμφάνισή τους, θα πολλαπλασιάζονται γρήγορα και θα εξαπλώνονται στο σύνολο της οικονομίας, η οποία θα συνεχίσει να εξελίσσεται μέσα από μια διαδικασία «αποπληθωρισμού του χρέους», με καταστροφικές επιπτώσεις στην απασχόληση, την ανάπτυξη και τον πλούτο, οδηγώντας τη χώρα σε αδιέξοδο.

Η ελληνική οικονομία έχει εγκλωβιστεί στον αυτοκαταστροφικό κύκλο μιας εξαιρετικά αυστηρής δημοσιονομικής και μισθολογικής πολιτικής, που οδηγεί σε ύφεση και υπονομεύει την ικανότητα της χώρας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του χρέους της. Αυτός ο κύκλος, σε συνδυασμό με την εμμονή της τρόικας για αυξήσεις φόρων και μειώσεις δαπανών, ενώ η οικονομία βρίσκεται σε βαθιά ύφεση, διατηρούν την Ελλάδα σε μια «παγίδα χρεοκοπίας», που αυξάνει τον νομισματικό κίνδυνο της χώρας καθώς και την ευθραυστότητα και την αστάθεια του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Νέα στρατηγική ανάπτυξης

Οι παραπάνω παράγοντες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα έχει επειγόντως ανάγκη από μια νέα στρατηγική. Η οικονομική λογική πίσω από τη νέα στρατηγική θα πρέπει να διαφέρει παντελώς από εκείνη που είναι ενσωματωμένη στα μνημόνια της τρόικας, τα οποία καθορίστηκαν από τις ψευδαισθήσεις, οι οικονομικά συμφέροντα και τον ομοσπονδιακό πολιτικό κύκλο της Γερμανίας. Αυτή η νέα στρατηγική θα πρέπει να εφαρμοστεί με συνέπεια και χωρίς καθυστέρηση, προκειμένου να προσανατολιστεί η Ελλάδα προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και της βιωσιμότητας του χρέους και να δώσει λύση στην οικονομική, κοινωνική και χρηματοπιστωτική κρίση που αντιμετωπίζει. Δεδομένης της τρέχουσας αρχιτεκτονικής της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η στρατηγική αυτή πρέπει να στηρίζεται σε τρεις μεγάλους άξονες.

Εργοδότης εσχάτης προσφυγής και δράσεις εγγυημένης απασχόλησης για ανάπτυξη και καταπολέμηση της ανεργίας και της φτώχειας

Η τρέχουσα οικονομική ύφεση και οι περιορισμοί ρευστότητας και φερεγγυότητας δεν αφήνουν περιθώρια για την εφαρμογή μιας επεκτατικής δημοσιονομικής και μισθολογικής πολιτικής. Ως εκ τούτου, τίθεται το ερώτημα αν υπάρχει κάποιος θεσμός που θα μπορούσε να σταθεροποιήσει σε σύντομο χρονικό διάστημα το μακροοικονομικό σύστημα και το χρηματοπιστωτικό σύστημα και να διαμορφώσει τις συνθήκες για να μπορέσει να δημιουργήσει η Ελλάδα τα πρωτογενή πλεονάσματα που απαιτούνται για την εξυπηρέτηση του χρέους της.

> ***Μηχανισμός ρευστότητας που θα δημιουργήσει ροές εισοδήματος και εγχώρια ζήτηση***

Η απάντηση είναι ναι, και ο θεσμός αυτός είναι η πρόταση του Χάιμαν Μίνσκι για έναν «εργοδότη της εσχάτης προσφυγής», μια μοναδική, αντικυκλική κυβερνητική πρωτοβουλία, η οποία έχει αποδείξει ότι συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην προώθηση της ανάπτυξης και την καταπολέμηση της φτώχειας. Η άμεση δημιουργία θέσεων εργασίας είναι μια μακρο-κοινωνική απόκριση γύρω από τα προβλήματα ανάπτυξης, ανεργίας και φτώχειας και, ως εκ τούτου, πολύ προτιμότερη από την τυφλή προσήλωση της τρόικας στις υποθετικές επιπτώσεις που θα έχουν για την απασχόληση οι ευέλικτες αγορές εργασίας και η σταδιακή κατάργηση του κατώτατου μισθού. Αυτή η πολιτική απόκριση θα μπορούσε να προωθηθεί άμεσα υπό τη μορφή «προγραμμάτων εγγυημένης απασχόλησης», που αποβλέπουν στη διοχέτευση των πόρων σε στοχευμένες ομάδες του πληθυσμού (π.χ., νέοι και γυναίκες), καθώς και σε συγκεκριμένες περιοχές, με τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, την περιβαλλοντική εξυγίανση και αποκατάσταση, την πυροπροστασία, τις υγειονομικές υπηρεσίες - μορφές απασχόλησης με μεγαλύτερους οικονομικούς πολλαπλασιαστές από τις παραδοσιακές θέσεις εργασίας στις δημόσιες υποδομές. Ωστόσο, η χρηματοδότηση των προγραμμάτων εγγυημένης απασχόλησης απαιτεί τη δημιουργία ενός ταμείου του «εργοδότη της εσχάτης προσφυγής». Πρακτικές πηγές χρηματοδότησης είναι τα έσοδα από τη φορολογία, η αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, ένα ποσοστό του πρωτογενούς πλεονάσματος και τα διαρθρωτικά ταμεία. Η κλίμακα των προγραμμάτων εγγυημένης απασχόλησης θα εξαρτηθεί από το μέγεθος του ταμείου του «εργοδότη της εσχάτης προσφυγής».

Τα προγράμματα εγγυημένης απασχόλησης μπορούν να λειτουργήσουν ως μηχανισμός ρευστότητας που θα προκαλέσει θετικές μακροοικονομικές επιπτώσεις, αφού θα δημιουργήσει ροές εισοδήματος και εγχώρια ζήτηση. Υπό αυτή την έννοια, τα προγράμματα εγγυημένης απασχόλησης μπορεί να είναι ο συνδετικός κρίκος στην έξοδο της Ελλάδας από την ύφεση (με τη δημιουργία των προϋποθέσεων για θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και βιώσιμα πρωτογενή πλεονάσματα και με τη βελτίωση της κοινωνικής σταθερότητας και συνοχής μέσω της αύξησης της συμμετοχής στην απασχόληση) και από την «παγίδα της χρεοκοπίας» (με τη μείωση του συναλλαγματικού κινδύνου). Επιπλέον, η αναλογία του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ θα μειωθεί, καθώς επίσης θα περιοριστούν και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των νοικοκυριών και οι χρεοκοπημένες εταιρίες στο τραπεζικό σύστημα, αυξάνοντας τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της χώρας, τη φερεγγυότητα και την αξιοπιστία.

* *Ο Γιώργος Αργείτης είναι επίκουρος καθηγητής Μακροοικονομικής Θεωρίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ερευνητικός συνεργάτης στο Levy Economics Institute of Bard College. Μια πρώιμη εκδοχή αυτού του κειμένου εμφανίστηκε στο Global Labour Column, No. 118, Δεκέμβριος 2012*

τις αυξήσεις φόρων και τις μειώσεις δαπανών οδηγεί σε ύφεση υπονομεύοντας την ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους

παγίδα λιτότητας που επιβάλλει η τρόικα

μεγάλο βαθμό από την οικονομική ανάπτυξη. Οποιαδήποτε προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα πρωτογενές πλεόνασμα σε μια οικονομία που βρίσκεται σε βαθιά ύφεση είναι καταδικασμένη να αποτύχει. Θα έχει αρνητικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις και χωρίς να προσφέρει λύση στα προβλήματα φερεγγυότητας και αξιοπιστίας.

> ***Απαιτείται νέα στρατηγική με «κούρεμα» του ονομαστικού αποθέματος του χρέους, σχεδόν μηδενικό επιτόκιο και μια σημαντική επέκταση της χρονικής περιόδου για τις πληρωμές τόκων και κεφαλαίου***

Η ύφεση παγώνει τη μεταρρύθμιση

Επιπλέον, η οικονομική λιτότητα καθυστερεί τη δημοσιονομική προσαρμογή της Ελλάδας και την εφαρμογή των ζωτικής σημασίας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στο σύστημα παραγωγής.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η λιτότητα δημιουργεί ύφεση, η οποία επηρεάζει αρνητικά τις προσδοκίες της αγοράς ότι θα μπορέσει η οικονομία να βγει από την «παγίδα χρεοκοπίας», αποθαρρύνοντας τους δυνητικούς εγχώριους και ξένους επενδυτές. Όσο θα συνεχίζεται ο φαύλος κύκλος λιτότητα-ύφεση, οι προοπτικές της Ελλάδας να καλύψει τους στόχους για το έλλειμμα και το χρέος θα εξαντλούνται, ανεφοδιάζοντας τις αρνητικές προσδοκίες των αγορών.

Μεταρρυθμίσεις και ανταγωνιστικότητα

Εκτός από θεσμικά καθορισμένες δημοσιονομικές αλλαγές με άμεσα επεκτατικά αποτελέσματα, η Ελλάδα χρειάζεται επίσης ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης. Μια μακροπρόθεσμη πολιτική ανάπτυξης θα πρέπει να επιδιώκει μεταρρυθμίσεις για να προωθηθεί η μετάβαση σε μια νέα, εξαγωγικού προσανατολισμού οικονομία με μεγαλύτερη διαρθρωτική ανταγωνιστικότητα. Οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να επικεντρώνονται στην αλλαγή της δομής της παραγωγής και της ανακατανομής των πόρων στις σύγχρονες βιομηχανίες (π.χ. πράσινη ενέργεια και βιολογική γεωργία), καθώς και σε μια πολιτική υποκατάστασης εισαγωγών. Παρ' όλα αυτά, η πιο σημαντική αναπτυξιακή αποστολή για την Ελλάδα θα είναι να αλλάξει την κυρίαρχη κουλτούρα της εγχώριας επιχειρηματικότητας. Η ελληνική επιχειρηματικότητα θα πρέπει να πάψει να επιδιώκει κέρδη μέσω αναδιανεμητικών μηχανισμών, όπως η φοροδιαφυγή και η απορρόφηση κοινοτικών διαρθρωτικών πόρων για τη χρηματοδότηση της επιδεικτικής κατανάλωσης, και να κινηθεί προς την απόκτηση κερδών από επενδύσεις στον τομέα της Ε&Α, με την επέκταση της παραγωγής και την αύξηση του μεριδίου αγοράς, και από εξαγωγικά προσανατολισμένες δραστηριότητες, που στοχεύουν σε υψηλότερα ποσοστά συσσώρευσης του κεφαλαίου.

Οι περικοπές που επέβαλαν τα μνημόνια προκάλεσαν ζημία τριπλάσιου μεγέθους από τις αρχικές προβλέψεις

Ο ταξικός οικονομικός προσανατολισμός και τα λάθη του ΔΝΤ

ΠΡΙΝ πάνω από ένα χρόνο, σε κείμενο για το Levy Economics Institute, γράφαμε ως εξής: «Η κρίση συνεχίζεται αμείωτα στην Ελλάδα... η οικονομία βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση (το χρέος αυξάνεται, τα δημόσια έσοδα μειώνονται, η ανεργία είναι κοντά στο 20%, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις χρεοκοπούν σε επίπεδα-ρεκόρ), η κοινωνία είναι υπό διαδικασία διάλυσης (το ποσοστό της φτώχειας διευρύνεται, οι υπηρεσίες καταρρέουν, η ανομία είναι ανεξέλεγκτη, τα επίπεδα βίαιων εγκλημάτων αυξάνονται, η ροή των παράνομων μεταναστών προκαλεί μια κοινωνική κρίση άνευ προηγούμενων διαστάσεων) και η κυβέρνηση έχει κάνει εσωτερική στάση πληρωμών....».

Του **Χ.Ι. Πολυχρονίου**

Λίγο καιρό αργότερα, την Κυριακή 13 Φεβρουαρίου 2012, οι βουλευτές της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ υπερψήφιζαν τα νέα μέτρα λιτότητας ως μέρος της νέας δανειακής σύμβασης, η οποία, όπως και η πρώτη, σημειώναμε ξανά σε άλλο έγγραφο του Levy Institute, θα διατηρούσε τη χώρα σε έναν φαύλο κύκλο ύφεσης-χρέους, με την ανεργία να διογκώνεται και με τη φτώχεια και την εξαθλίωση να εξαπλώνονται με γεωμετρική πρόοδο.

Ο επικεφαλής οικονομολόγος του ΔΝΤ Ολιβιέ Μπλανσάρ λέει ότι ο δημοσιονομικός πολλαπλασιαστής που χρησιμοποιούσαν οι οικονομολόγοι του ΔΝΤ στους υπολογισμούς τους για την Ελλάδα δεν είχε εκτιμηθεί σωστά

Με εξαίρεση την πολιτική ηγεσία της Γερμανίας και τους τεχνοκράτες της ΕΕ και του ΔΝΤ, η μεγάλη πλειοψηφία των οικονομολόγων αναλυτών ήταν πλήρως ευθυγραμμισμένη με την αντίληψη ότι τα μέτρα λιτότητας που εφαρμόζονται στην Ελλάδα οδηγούν σε αδιέξοδο προκαλώντας μια οικονομική και κοινωνική καταστροφή άνευ ιστορικού προηγούμενου για μια ευρωπαϊκή χώρα σε περίοδο ειρήνης. Πράγματι, μέσα σε ένα χρόνο η ανεργία σκαρφάλωσε από το 20% στο 26% (θα φτάσει ή μπορεί και να ξεπεράσει το 30% το 2013), το ΑΕΠ συρρικνώθηκε και άλλο ένα 6%, ενώ το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ διογκώθηκε, όπως διογκώνεται χρόνο με το χρόνο από την έναρξη της δημοσιονομικής εξυγίανσης και των μέτρων σπαρτιάτικης λιτότητας.

Τώρα που ο ασθενής κατέληξε κυριολεκτικά σε κώμα, το ΔΝΤ ομολογεί για άλλη μια φορά (η πρώτη ομολογία έγινε τον Οκτώβριο του 2012) ότι έσφαλε σοβαρά στις εκτιμήσεις του σχετικά με τις επιπτώσεις της λιτότητας στην ύφεση. Ο επικεφαλής οικονομολόγος του ΔΝΤ Ολιβιέ Μπλανσάρ μας λέει ότι ο δημοσιονομικός πολλαπλασιαστής που χρησιμοποιούσαν οι οικονομολόγοι του ΔΝΤ στους υπολογισμούς τους για την Ελλάδα δεν είχε εκτιμηθεί σωστά. Οι εκτιμήσεις τους τον είχαν προσδιορίσει στο 0,5, αλλά αυτός κατέληξε να είναι κοντά στο 1,8. Με απλά λόγια, οι περικοπές που επέβαλαν τα μνημόνια είχαν ζημία τριπλάσιου μεγέθους από τις αρχικές προβλέψεις.

Το «επικίνδυνο» Ταμείο

Το ΔΝΤ έχει αποδειχθεί εδώ και δεκαετίες ότι είναι ένας άκρως επικίνδυνος οργανισμός. Σε όποια χώρα και να ενεπλάκη εφάρμοσε τα ίδια μέτρα με τα ίδια αποτελέσματα: Τα δημοσιονομικά ελλείμματα μπορεί να μειώνονται, αλλά η οικονομική και κοινωνική καταστροφή που συντελείται είναι συγκλονιστική. Σε μια πρόσφατη περίπτωση, σε αυτήν της Λετονίας, η οποία θεωρείται από τον οργανισμό «επιτυχημένη ιστορία» δημοσιονομικής εξυγίανσης (2008-2012), το 35% του πληθυσμού ζει πλέον κάτω από επίπεδο φτώχειας, η ανεργία βρίσκεται πάνω από το 15%, τα εισοδήματα έχουν μειωθεί κατά 20%, ενώ τα τελευταία τέσσερα χρόνια το 5% του πληθυσμού έχει αναζητήσει την τύχη του στο εξωτερικό. Και κάτι ακόμη: με βάση την παραδοχή του ίδιου του ΔΝΤ, η Λετονία εμφανίζει σήμερα τη μεγαλύτερη εισοδηματική ανισότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι πολιτικές λιτότητας που επέβαλε το ΔΝΤ στη Λετονία έχουν αποδειχθεί τόσο καταστροφικές που ο οργανισμός υποχρεώθηκε πρόσφατα να κάνει την εξής εκκωφαντική δήλωση: η Λετονία προχώρησε σε πολύ μεγαλύτερες δαπάνες από ό,τι χρειαζόταν! Εν ολίγοις, αυτό που λέει το ΔΝΤ είναι ότι η κυβέρνηση της Λετονίας, ακολουθώντας πιστά τις εντολές του οργανισμού, δεν εκτίμησε σωστά τον δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή!

Το ΔΝΤ υποτιμά συστηματικά τον δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή. Όπως σημείωσε τις προάλλες ο Βρετανός κεϋνσιανός οικονομολόγος Robert Skidelsky, το ΔΝΤ είχε προβλέψει το 2011 ότι η ευρωπαϊκή οικονομία θα αυξανόταν κατά 2,1% το 2012. Ωστόσο, όλα τώρα δείχνουν ότι τελικά θα εφαρνιστεί μείωση της τάξης του 0,2%.

> ***Παρ' ότι δήλωσε ότι έκανε λάθος στις εκτιμήσεις του για τις επιπτώσεις της λιτότητας στην ύφεση στην Ελλάδα, δεν θα αλλάξει γραμμή πλεύσης***

Το πρόβλημα με τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ ωστόσο δεν είναι καθ' εαυτού η λεγόμενη λανθασμένη εκτίμηση του δημοσιονομικού πολλαπλασιαστή. Κανείς δεν είναι τόσο βλάκας ώστε να επαναλαμβάνει διαρκώς το ίδιο πείραμα και να περιμένει διαφορετικά αποτελέσματα. Το πρόβλημα με το ΔΝΤ, όπως και με την Παγκόσμια Τράπεζα, είναι ο ταξικός οικονομικός προσανατολισμός του.

Οι πολιτικές συρρίκνωσης του βιοτικού επιπέδου, η απελευθέρωση της αγοράς εργασίας, οι μαζικές ιδιωτικοποιήσεις, οι δραστικές περικοπές των κυβερνητικών δαπανών, συντελούνται με σκοπό τη διαμόρφωση ευνοϊκού κλίματος για το διεθνές κεφάλαιο και τις εγχώριες πλουτοκρατίες. Η Λετονία είναι σήμερα ο παράδεισος των ξένων επιχειρήσεων, όπου η εταιρική φορολογία έχει σχεδόν εκμηδενιστεί και τα εργατικά δικαιώματα είναι ανύπαρκτα. Αλλά είναι και η κόλαση των εργαζομένων, των συνταξιούχων, των φτωχών, των αδύναμων. Το ίδιο επιχειρείται εδώ και τρία χρόνια και στην Ελλάδα. Γι' αυτό και τα μέτρα λιτότητας όχι μόνο θα συνεχιστούν, αλλά θα ενταθούν με την παρότρυνση του ίδιου του ΔΝΤ. Το ΔΝΤ διασκεδάζει με τον πόνο των λαών. Επειδή δήλωσε ότι έκανε λάθος στις εκτιμήσεις του για τις επιπτώσεις της λιτότητας στην ύφεση στην Ελλάδα, αυτό δεν συνεπάγεται ότι θα αλλάξει γραμμή πλεύσης – τουλάχιστον όχι προτού επιτευχθεί η μετατροπή μιας ακόμη περιφερειακής οικονομίας στον παγκόσμιο καπιταλισμό σε οικονομική μπανανία.

* *Ο Χ.Ι. Πολυχρονίου είναι ερευνητής και Policy Fellow στο Levy Economics Institute of Bard College στη Νέα Υόρκη. Οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτό το άρθρο είναι του συγγραφέα και δεν αντιπροσωπεύουν υποχρεωτικά εκείνες του Levy Economics Institute*